

Norsk okkupasjonshistorie og studier av folkemord

Overordnet kontaktperson: historiker og spesialrådgiver Carl Emil Vogt.

E-post: c.e.vogt@hlsenteret.no

Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter (HL-senteret) er et forsknings-, dokumentasjons- og formidlingssenter med fokus på Holocaust og andre folkemord, og på minoriteters vilkår i moderne samfunn. HL-senteret holder til i Villa Grande på Bygdøy, og har en egen forskerstab i tillegg til mastergradsstudenter og doktorgradsstipendiater tilknyttet forskjellige prosjekter. Forskningen omfatter blant annet Holocaust, antisemittisme; nazisme, norsk okkupasjonshistorie; minoritetsforskning og sammenliknende studier av folkemord. Forskningen utvikles både gjennom akademiske studier og publikasjoner, konferanser og seminarer, utstillinger, lærerkurs og pedagogisk materiale. HL-senterets bibliotek er et ressurscenter for litteratur og dokumentasjon innen forsknings- og formidlingsvirksomheten ved senteret. Samlingen omfatter bøker, tidsskrifter, film –lyd og musikkopptak, databaser samt mindre privatarkiver. Biblioteket er åpent for alle. HL-senteret har nå en fast avtale om undervisning på Institutt for arkeologi, konservering og historie. Kursene er knyttet til norsk okkupasjonshistorie, til nazismen og 2. verdenskrig, herunder forfølgelse av minoriteter og folkemordet på jødene og også jødene historie i Norge i eldre og nyere historie. HL-senteret vil bidra med å legge til rette kilder, og gi adgang til vårt forskningsbibliotek. Senteret kan også i perioder tilby arbeidsplass på leserom for studenter.

Studenter som allment er interessert i de felt HL-senteret arbeider med, kan kontakte historiker og spesialrådgiver Carl Emil Vogt.

Holocaust i Norge

773 jøder ble arrestert og deportert fra Norge under andre verdenskrig. 38 av dem kom hjem, 250 familier ble utslettet. HL-senteret inviterer til masteroppgaver som går nærmere inn i omstendighetene rundt deportasjonene.

Forslag til masteroppgaver:

- Casestudier av Holocaust på lokalplan. Her kan man ta utgangspunkt i et konkret sted eller noen konkrete familier og undersøke hvordan de ble berørt av Holocaust, og hvilken rolle folk i lokalsamfunnet spilte.
- Hva forteller debattene rundt Marte Michelets bok «Hva visste hjemmefronten» i 2018 og 2020 om oppfatninger om Holocaust i norsk offentlighet?
- Jødernes flukt til Sverige høsten 1942 og vinteren 1943. Her kan man følge noen enkeltpersoner/noen familier, og/eller man kan gå inn på dem som hjalp med/under flukten. Mange perspektiver er mulig.
- Tilværelsen som flyktning i Sverige for norske jøder.

- Holocaust som tema i rettsoppgjøret etter 1945. Her er det mulig å se på etterforskningen av utvalgte aktører i politi, NS eller offentlige virksomheter. Det er også mulig å studere dekkningen av rettsoppgjøret i offentligheten.

- Kontakt:

Historiker og spesialrådgiver Carl Emil Vogt, e-post: c.e.vogt@hlsenteret.no

Direktør og professor Jan Heiret, e-post: jan.heiret@hlsenteret.no

Forsker Synne Corell, e-post: synne.corell@hlsenteret.no (i permisjon våren 2025 og tar ikke opp nye studenter)

Historiografi og minnekultur

I de snart 80 årene som er gått siden andre verdenskrig ble avsluttet, har fortellingen om Norge gjennom fem års okkupasjon – i dagligspråket ofte omtalt som «krigen» – vært gjenstand både for forskning og debatt. Det er mulig å studere både historieskriving og andre framstillinger og bearbeidinger av Holocaust og okkupasjonen av Norge. *Historiografi* er undersøkelsen av historiefaglige tekster og historikernes virksomhet, mens betegnelsen *minnekultur* brukes for å beskrive og studere samfunnets kollektive omgang med fortida. Minnekulturen kan undersøkes på ulike nivåer: i familier og andre mindre og større grupper, på private og offentlige arenaer, og på ulike samfunnsområder som utdanning, politikk, kunst og kultur. Debatter om ulike krigshistoriske temaer har funnet sted gjennom hele etterkrigstida, og er en kilde til å undersøke hva som har vært «felles» og «delt» når det kommer til forståelsen av okkupasjonen av Norge, og drøfte forholdet mellom faghistorikernes arbeid og de kollektive fortellingene om krigsårene.

- Kontakt

Forsker Synne Corell, e-post: synne.corell@hlsenteret.no (i permisjon våren 2025 og tar ikke opp nye studenter)

Norsk okkupasjonshistorie

HL-senteret tilbyr også veiledning for prosjekter knyttet til andre aspekter ved den norske okkupasjonshistorien og ettertidens bearbeidelse av denne. Vi er åpne for mange ulike oppgaver med denne tematikken.

- Kontakt:

Historiker og spesialrådgiver Carl Emil Vogt, e-post: c.e.vogt@hlsenteret.no

Direktør og professor Jan Heiret, e-post: jan.heiret@hlsenteret.no

Seniorforsker Terje Emberland, e-post: terje.emberland@hlsenteret.no

Folkemord

Seniorforsker Anton Weiss-Wendt, e-post: anton.weiss-wendt@hlsenteret.no

Sammenlignende studier av folkemord er et tverrfaglig forskningsfelt som er blitt utviklet i løpet av de siste tjue år, og er et viktig forskningsområde ved HL-senteret. Forskere som arbeider innenfor dette feltet undersøker mønstre innen kollektiv vold. Denne kunnskapen kan bidra til bedre å forstå årsakene bak menneskelig destruktivitet. Forskningen som utføres ved HL-senteret fokuserer primært på bakenforliggende årsaker og implementering av folkemord, blant annet Holocaust. Gjennom et historisk perspektiv på folkemord utforskes det komplekse samspillet mellom kollektiv aggresjon, storpolitikk og folkerett.

Forslag til masteroppgaver:

- Den internasjonale rom-bevegelsen og kampen for å anerkjenne nazistiske massedrap på romer som folkemord..
- Aktivisme og akademisk fagvurdering i undersøkelse av nazistiske forbrytelser mot sinti og roma. Tidlig forskning om det nazistiske folkemord mot sinti og roma ble delvis preget av aktivisme, dvs. forsøk på å nå andre mål enn rent akademiske. Tema til denne oppgaven gir også mulighet til å diskutere forhold mellom objektive og subjektive holdninger i studier av historie generelt.
- Små menn i Den store terroren: Gjerningsmenn i stalinistisk terror. Litteraturen om Den store terroren i Sovjetunionen i 1936-38 viser hvordan voldelig politikk ble skapt på toppen. Det er fortsatt uavklart hvordan denne politikken ble kanalisert til og omfattet av gjerningsmenn på lavere nivå (tvangsarbeidsleir-mannskaper, de som sto for ødeleggelser, osv.)
- Kontakt:
 - Seniorforsker Anton Weiss-Wendt, e-post: anton.weiss-wendt@hlsenteret.no